

ВИСНОВОК
експертизи малюнка нарукавної емблеми
59-ї окремої мотопіхотної бригади імені Якова Гандзюка
Сухопутних військ Збройних Сил України

Складений “31” серпня 2020 року

27 серпня 2020 року разом із листом командира 59-ї окремої мотопіхотної бригади імені Якова Гандзюка полковника Г. Шаповалова надійшли матеріали щодо нарукавної емблеми згаданої бригади (малюнки та опис).

На вирішення експертизи у зазначеному листі поставлено питання щодо геральдичної оцінки пропонованої емблеми.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Указ Президента України від 6 травня 2020 року № 168.
2. Наказ Міністерства оборони України від 30 червня 2020 року № 238.
3. Методичні рекомендації щодо окремих питань розвитку і впровадження військової символіки у Збройних Силах України, затверджені Міністром оборони України 14 січня 2020 року (далі – Методичні рекомендації).
4. *Гречило А.* Герби та прапори міст і сіл України. – Львів, 2004. – 120 с.
5. *Пінак Є., Чмир М.* Військо Української революції 1917–1921 років. – Харків, 2017. – 432 с.
6. *Тинченко Я.* Новітні Запорозжці. Війська Центральної Ради, березень 1917–квітень 1918. – К., 2010. – 112 с.
7. *Тинченко Я.* Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917–1921). – Кн. 1. – К., 2007. – 535 с.
8. *Фоли Д.* Энциклопедия знаков и символов. – Москва, 1996. – 432 с.
9. *Montauto F. di* Manuale di araldica. – Firenze, 2007. – 226 p.
10. *Oswald G.* Lexikon der heraldik. – s.l.: Battenberg Verlag, 2006. – 478 s.
11. *Volborth C.A. von* Heraldry of the World. – London: Blandford Press Ltd, 1973. – 251 p.

ДОСЛІДЖЕННЯ

Для вирішення поставленого перед експертами завдання використовувалися загальні методи пізнання (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, абстрагування та узагальнення) та окремі загальнонаукові

методи; положення нормативних актів та літератури, перелічених у попередньому розділі.

Як впливає з опису та малюнка нарукавної емблеми, під час її розробки за основу взяли почесне найменування “імені Якова Гандзюка”, присвоєне 59-й окремії мотопіхотній бригаді Указом Президента України від 6 травня 2020 року № 168.

Відповідно до опису, нарукавна емблема (за радянсько-російською термінологією – “нарукавний знак”) до парадного, парадно-вихідного та повсякденного однострою “має вигляд геральдичного щита, оливкового кольору з блакитним кантом”.

Класична геральдика допускає застосування обмеженої кількості кольорів – так званих “тинктур”. Вони поділяються на емалі або кольори (синій, червоний, зелений, чорний, пурпуровий) та метали (золото й срібло)¹.

Оливковий та блакитний кольори до переліку геральдичних кольорів *не входять*.

З огляду на зазначене запропонована нарукавна емблема *не може розглядатися з точки зору геральдики*.

Центральним елементом нарукавної емблеми є “три розширені срібні шеврони, облямовані та зазубрено розімкнуті чорним, верхній з яких з петлею”. Відповідно до тлумачення, наведеного в описі, три широкі срібні шеврони з зигзагом, верхній з яких з петлею, “в українському війську кінця 1917 початку 1918 року позначали посаду отаману корпусу і використовувались Яковом Гандзюком”.

Наприкінці 1917 року існувало два українізовані корпуси: 1-й Український та 2-й Січовий Запорізький. Яків Гандзюк обіймав посаду командира (отамана) 1-го Українського корпусу з 24 грудня 1917 (6 січня 1918) року². Командиром 2-го Січового Запорізького корпусу з 29 листопада 1917 року був Георгій Мандрика³. Відтак знаки розрізнення посади отамана корпусу *не можуть уособлювати* лише Я. Гандзюка, оскільки їх могли носити дві особи.

Наказом Генерального секретарства військових справ Української Народної Республіки від 17 (30) грудня 1917 року № 74 встановлювалися знаки розрізнення посад військовиків у вигляді вузьких та широких срібних шевронів з петлею або без неї. Галун для широких шевронів був із зигзагом.

¹ Volborth C.A. von Heraldry of the World. – London: Blandford Press Ltd, 1973. – P. 23; Montauto F. di Manuale di araldica. – Firenze, 2007. – P. 19-20; Tinkturen, heraldische //иOswald G. Lexikon der heraldic. – s.l.: Battenberg Verlag, 2006. – S. 394; Гречило А. Герби та прапори міст і сіл України. – Львів, 2004. – С. 15; Фоли Д. Энциклопедия знаков и символов. – Москва, 1996. – С. 201.

² Тинченко Я. Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917–1921). – Кн. 1. – К., 2007. – С. 101.

³ Там само – С. 269.

Зокрема, отаману корпусу належав *один широкий шеврон із петлею*. Натомість три широкі шеврони, верхній з яких із петлею, позначали посаду отамана фронту⁴.

Таким чином, зображення на нарукавній емблемі *жодним чином не пов'язані* з особою Я. Гандзюка і *не здатні* адекватно відобразити почесне найменування бригади.

На цей час шеврони різної ширини позначають військові звання військовослужбовців сержантського та старшинського складу. Відтак нарукавна емблема 59-ї окремої мотопіхотної бригади здатна викликати *асоціації радше з сержантським коледжем*, ніж з бойовою частиною.

Відповідно до опису, чорна облямівка та зигзаг є “символом трауру за Яковом Гандзюком, який загинув від рук окупантів, захищаючи Батьківщину”. Відповідно до пункту 2.5. Методичних рекомендацій, “нарукавний знак” використовується як *“емблема (символ) військово-значимої інформації конкретної військової частини”*. Елементи, пов'язані із жалобою, складно віднести до “військово-значимої інформації”. Вони не сприяють вихованню у військовиків почуття гордості за належність до військового колективу та готовності до захисту Батьківщини. Крім того, вони дисонують з девізом “До перемоги”, розміщеному на декоративно-інформаційній стрічці над щитом.

ВИСНОВКИ

1. Геральдика послуговується визначеним переліком кольорів, що склався історично. До цього переліку не входять оливковий та блакитний кольори, застосовані у нарукавній емблемі 59-ї окремої мотопіхотної бригади імені Якова Гандзюка. Відтак ця емблема не може розглядатися з точки зору геральдики.

2. Нарукавну емблему 59-ї окремої мотопіхотної бригади розроблено на основі почесного найменування “імені Якова Гандзюка”. У той же час зображення на нарукавній емблемі жодним чином не пов'язані з цим видатним діячем. Під час спроби відобразити особу Я. Гандзюка через використання знаків посади, яку він обіймав, розробниками допущено грубу помилку в кількості елементів згаданих знаків.

3. Використання елементів жалоби у символіці військової частини також виглядає неприйнятним.

З огляду на зазначене малюнок нарукавної емблеми 59-ї окремої мотопіхотної бригади імені Якова Гандзюка *не надається* для використання.

⁴ Пінак Є., Чмир М. Військо Української революції 1917–1921 років. – Харків, 2017. – С. 32–33; 222; Тинченко Я. Новітні Запорожці. Війська Центральної Ради, березень 1917–квітень 1918. – К., 2010. – С. 36.

Рекомендується розробити принципово новий варіант. Оскільки відобразити особу Я. Гандзюка за допомогою зображень не видається можливим, виглядає доцільним використати елементи територіальної геральдики за місцем дислокації бригади та зображення зброї.

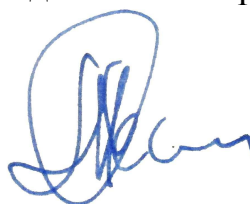
Голова Українського геральдичного товариства

доктор історичних наук

А.Б.ГРЕЧИЛО

Члени Ради Українського геральдичного товариства:

кандидат історичних наук

М.В.СЛОБОДЯНЮК

кандидат історичних наук

М.В.ЧМИР

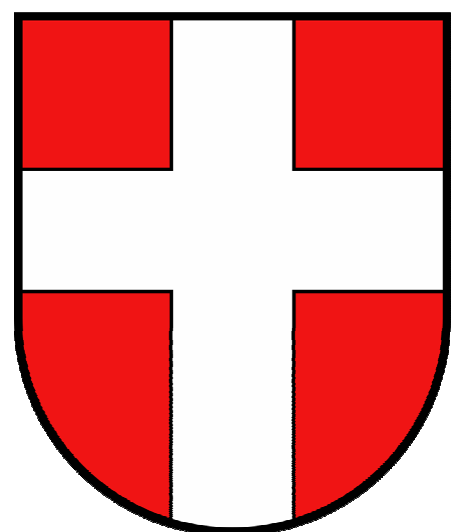
31.08.2020
№ 143/20

Нарукавна емблема 1-ї Галицько-Волинської радіотехнічної бригади

Історичний герб Волині

Герб Волинської області